

INTERVJU: DR. JOVAN TRIFUNOVIĆ

» Na čelu male grupe entuzijasta: dr. Jovan Trifunović, v. d. direktora CPN-a od 1. srpnja

Centar za promociju znanosti (Centar za promociju nauke, CPN) u Srbiji godinama se bavio širenjem znanstvene pismenosti i znanstvene kulture. Prije nekoliko godina dobio je zadatak i da poveže i ojača brojne inicijative za promociju znanosti nastale tijekom vremena u gradovima Srbije. Od ove godine CPN se sve više posvećuje znanstvenoj zajednici u Srbiji (više na adresi: www.cpn.rs).

Širenje znanstvene kulture

Kakva je ustanova Centar za promociju znanosti?

Centar za promociju znanosti je prije osnivanja bio zamišljen kao veliki muzej nalik brojnim sličnim institucijama u svjetskim metropolama, ispunjen interaktivnim eksponatima, u kojem bi posjetitelji, od djece do najstarijih, mogli kroz igru, interaktivno, otkrivati najzanimljivije i najvažnije strane znanosti. U prvim godinama svog rada CPN je kao podstanar, bez te velike zgrade (muzeja), radio malo drukčije. Organizirao je brojne večer manifestacije, koje su posjećivale desetine tisuća ljudi, ukupno čak i više stotina tisuća, i razne manje znanstvenopopularne događaje, objavljivao popularnu literaturu, sudjelovao u međunarodnim istraživačkim projektima. Na taj je način ispunjavao svoju najvažniju misiju – širenje znanstvene pismenosti, znanstvene kulture, kreativnosti i radoznalosti. U mnogim gradovima Srbije za to vrijeme razvile su se brojne pojedinačne inicijative za promociju znanosti. Kako bi

U službi popularizacije znanosti

Vladimir Bubanja

S dr. Jovanom Trifunovićem, od nedavno vršiteljem dužnosti direktora Centra za promociju znanosti u Srbiji, razgovaramo o mogućnostima popularizacije znanosti, djelovanju centra, suradnji s gospodarstvom i srodnim temama.

podržala i osnažila te aktivnosti, Republika Srbija je centru povjerala zadatak da takve inicijative potakne, ojača i poveže te stvori široku frontu za širenje kulture znanosti.

Na koje načine to centar obavlja?

CPN zato svake godine financira veliki broj projekata promocije znanosti u Srbiji, kako bi se održavala šira fronta popularizacije znanosti. U međuvremenu se u Srbiji odustalo od gradnje znanstvenog muzeja, prije svega zbog njegove cijene, a CPN je dobio manji, odgovarajući prostor u Beogradu, u Ulici kralja Petra, gdje je napravljen prvi znanstveni klub u Srbiji. Klub je postao dom za većinu naših znanstvenopopularnih događaja, koje sada organiziramo svakodnevno. U nastojanju da decentralizira svoje aktivnosti, CPN je prošle godine sudjelovao u osnivanju još 12 znanstvenih klubova u isto toliko gradova, koji imaju vrlo sličnu misiju i programe kao i beogradski klub. Postoji ideja da CPN u budućnosti nastavi rad u sklopu novog Muzeja Nikole Tesle, čija se

» Popularizacija znanstvene kulture: logotipovi Centra za promociju znanosti

izgradnja planira u narednom razdoblju u Beogradu. Ove godine se, s mojim dolaskom na mjesto v.d. direktora, dogodila još jedna velika promjena u radu. CPN se počeo polako okretati ka znanstvenoj zajednici u Srbiji, pokušavajući povećati vidljivost njenih rezultata te ih povezati i uskladiti s potrebama lokalnih zajednica i uopće gospodarstva i društva u cjelini.

» Manifestacije za tisuće ljudi: »Svibanj – mjesec matematike« (snimio: Milovan Milenković)

Povezivanje s gospodarstvom

Kako ste se uklopili u kolektiv i koja su vaša zaduženja?

Vrlo sam zadovoljan komunikacijom koju imam sa zaposlenima u CPN-u. To je mala grupa entuzijasta, koji zaista žive za popularnu znanost i mnogi se time bave i u slobodno vrijeme. Moj posao je da usmjeravam njihov rad ovisno od potreba koje u ovom području postoje u republici, u ovom trenutku s naglaskom na većem okretanju ka znanstvenoj zajednici, kao što sam već spomenuo.

Čime se konkretno bavi CPN?

Centar svake godine organizira nekoliko velikih manifestacija, koje posjeti po nekoliko desetina tisuća ljudi, kao što su Svibanj – mjesec matematike, Robotika, CERN u Srbiji, Šuma znanja... Pored toga CPN redovno organizira znanstvenopopularne tribine, izložbe, predavanja i promocije. Na Sajmu knjiga svake godine izlažemo sva aktualna izdanja znanstvenoistraživačkih institucija u Srbiji, objavljujemo znanstvenopopularnu literaturu, a prevodimo i značajna djela inozemnih autora. Sudjelujemo na velikim manifestacijama kao što su Festival znanosti i Noć muzeja, a sa svojim mobilnim planetarijem i znanstvenim kamionom obilazimo Srbiju. Na taj način se trudimo „dostaviti“ znanje i zanimljivo iskustvo i u druge gradove Srbije.

Također, za znanstvenu zajednicu organiziramo što više raznih obuka i predavanja koji su za nju interesantni, a pokrenuli smo i niz aktivnosti u cilju povezivanja znanstvene zajednice s gospodarstvom, posebno u lokalnim zajednicama. Sudjelujemo u brojnim međunarodnim projektima Europske unije, i smatramo da smo tu, posebno u regiji, prepoznati kao pouzdan partner.

Popularizacija matematike

Možete li nam opisati neku od manifestacija CPN-a čiji je cilj popularizacija znanosti?

Prilikom organiziranja ovakvih manifestacija CPN se trudi odgovoriti na potrebe koje se osjećaju u društvu. Za primjer: CPN je šest godina zaredom organizirao manifestaciju Svibanj - mjesec matematike, veliki događaj, koji u pravilu traje čitav mjesec svibanj i koji uključuje interaktivne izložbe, gostovanja najuglednijih

svjetskih matematičara, predavanja, tribine, natjecanja, radionice i brojne druge događaje. U organizaciju manifestacije se uključe i mnoge naše znanstvenoistraživačke ustanove, inozemne i međunarodne institucije, škole širom Srbije, nevladine organizacije i mediji, pa svibanj zaista postane mjesec posvećen matematici, i to ne samo kod nas, u CPN-u, nego i u mnogim drugim institucijama širom zemlje. A matematika nije izabrana slučajno. Tijekom jednog velikog istraživanja koje je CPN načinio zajedno s Filozofskim fakultetom i Agencijom za istraživanje javnog mnijenja MASMI, o stavu javnosti prema znanosti i tehnologiji, došlo se do podataka koji sugeriraju da matematika ne samo da nije omiljena među građanima Srbije nego mnogi imaju od nje strah, ne razumiju je i ne služe se svojim matematičkim znanjem. Sa željom da se promijeni taj odnos prema matematici, koja nam je bez sumnje nužna za život u suvremenom svijetu i koja je osnova za neke od najpoželjnijih profesija, CPN se dalekosežno posvetio popularizaciji matematike. Rezultat je, poslije šest održanih manifestacija, zaista impresivan, jer smo stotinama tisuća građana Srbije uspjeli približiti ovu znanost, a nekima od njih, nadamo se, i pomoći da se odluče za karijeru upravo u matematici.

Na koji ste projekt CPN-a posebno ponosni?

U CPN-u sam previše kratko da bih mogao izdvojiti jedan takav projekt. Mogu, međutim, reći da sam ponosan na tim i zajedničku suradnju, kao i na prilagodljivost koju CPN pokazuje. Primjerice, pokušao sam usmjeriti pažnju CPN-a ka pridobivanju finansijskih sredstava iz međunarodnih fondova. Kada bi bili prihvaćeni prijedlozi za projekte koje su samo u posljednja dva i pol mjeseca napisali i poslali zaposleni u CPN-u, bio bi osiguran iznos predviđen proračunom na godišnjoj razini. Bila bi to ozbiljna finansijska potpora za planirano proširenje postojećeg spektra aktivnosti i povećanje učinkovitosti.

» Dvije godine izlaženja: časopis za promociju znanosti »Elementi«, u izdanju CPN-a, izlazi četiri puta godišnje

Mreža znanstvenih klubova

CPN je, pored ostalog, i osnivač mreže znanstvenih klubova širom Srbije...

Jeste, CPN je u 2016. godini u suradnji s Mrežom regionalnih centara i centara za stručno usavršavanje Srbije i lokalnim samoupravama otvorio 12 znanstvenih klubova – u Leskovcu, Čačku, Nišu, Užicama, Knjaževcu, Kragujevcu, Smederevu, Kruševcu, Kikindi, Novom Pazaru, Kanjiži i Šapcu. Centralni znanstveni klub nalazi se u Beogradu, u Ulici kralja Petra broj 46. Svaki od lokalnih znanstvenih klubova je istovjetan po oblikovanju i po načinu rada. Međutim, lokalni znanstveni klub je zamišljen kao autonomni prostor koji sam uređuje svoj sadržaj – radionice, predavanja, izložbe, razgovore i projekcije, sukladno svojim potrebama i interesiranjima. Stručni tim Centra za promociju znanosti u Beogradu pruža pomoć u organizaciji ukoliko je ona potrebna. U stalnom

» Pokretni laboratorij, učionica i izložbeni prostor: znanstveni kamion CPN-a, domaće proizvodnje, stiže u sve dijelove Srbije

smo kontaktu s klubovima i često nudimo iste sadržaje. Primjerice, ako u Beogradu gostuje neki važan znanstvenik, u ostalim se klubovima organizira video-prijenos konferencije.

Jeste li uspostavili suradnju sa sličnim ustanovama u regiji i svijetu?

Broj ljudi koji se bavi popularizacijom znanosti u Srbiji nije veliki, a CPN je jedina državna institucija kojoj je to osnovna djelatnost, tako da je vrlo brzo prepoznata kao organizacija koja okuplja s jedne strane istraživače i popularizatore, a s druge ljubitelje popularne znanosti. Poznati znanstvenici koji su na turnejama po Europi, redovno posjete i CPN kako bi održali predavanje, prezentaciju ili sudjelovali na nekoj manifestaciji. CPN je i rado viđen partner u međunarodnim konzorcijima koji sudjeluju u projektima financiranim iz fondova Europske unije, tako da mislim da ima vrlo veliki ugled izvan granica zemlje.

» U nedostatku specijaliziranih tečajeva na studiju: CPN organizira redovnu obuku (znanstvene kolokvije) za buduće novinare

Smanjiti odljev mozgova

Objavljujete i znanstvenopopularni časopis „Elementi“?

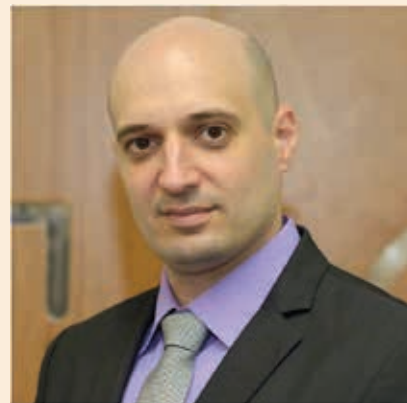
„Elementi“ je časopis za promociju znanosti koji, osim znanstvenopopularnih tekstova o aktualnim temama iz znanosti u svijetu i Srbiji, sadrži i brojne originalne ilustracije domaćih i stranih autora. Okuplja najpoznatije znanstvene novinare iz domaćih i regionalnih medijskih kuća. To ga čini jedinstvenim u Srbiji, a uz to i aktualnim i lijepim. Pokrenut je prije dvije godine i pokazao se kao vrlo uspješan projekt koji iz broja u broj ima sve više čitatelja.

Kakve planove imate za sljedeće razdoblje?

Moj prvi zadatak u CPN-u je da blago preusmjerim fokus rada na suradnju znanosti i gospodarstva. Trenutačno se bavim reorganizacijom poslovanja i zaposlenih, a cilj mi je pokrenuti i što više komercijalnih projekata, kako bi CPN povećao svoj raspoloživi proračun za akcije, promocije i popularizaciju znanosti. Cilj je i da

CPN postotno bude što manje financiran iz proračuna Republike Srbije, a što više iz sredstava koja samostalno zaradi kroz aktivnosti. Jedan od novih ciljeva CPN-a je da se uključi u borbu da se naši znanstvenici zadrže u zemlji i spriječi njihov odljev, tako što bi im se omogućilo više prilika za znanstvenoistraživački i stručni rad u Srbiji. Smatram da mladi ljudi ne odlaze iz Srbije samo zbog plaće, nego zato što ne vide priliku za svoje stručno napredovanje kroz aktualne znanstvenoistraživačke izazove. Moj cilj je da CPN u narednom razdoblju, pored centra za promociju i popularizaciju znanosti, postane i izvor kvalitetnih i značajnih informacija koji će znanstvenicima pomoći pronaći sebi priliku za rad u Srbiji i povezati se s lokalnim samoupravama, gospodarstvom i ministarstvima, što će, nadamo se, voditi upravo ka manjem „odljevu mozgova“. To će primarno biti zadatak novoformiranog Sektora za suradnju sa znanstvenoistraživačkim organizacijama, a za ostvarivanje tog zadatka poslužit će upravo mreža znanstvenih klubova širom Srbije, čije se širenje planira u narednom razdoblju.

Dr. Jovan Trifunović

Rođen je 1979. godine u Beogradu. Gimnaziju je završio u Smederevu, a diplomirao, magistrirao i doktorirao na Elektrotehničkom fakultetu Sveučilišta u Beogradu. Od 2003. godine angažiran je na istom fakultetu, najprije kao istraživač-stipendista na projektima Ministarstva znanosti i zaštite životne sredine, a zatim kao asistent-pripravnik, asistent, viši laboratorijski inženjer i docent na Katedri za energetske pretvarače i pogone. Sudjelovao je u realizaciji velikog broja znanstvenoistraživačkih i stručnih projekata i kao autor ili koautor objavio 23 znanstvena rada i dva tehnička rješenja. Također je sudjelovao u nizu istraživačkih projekata Europske unije i Ministarstva znanosti Republike Srbije, brojnim istraživačkim studijama, kao i u komercijalnim poslovima Elektrotehničkog fakulteta. Vršitelj dužnosti direktora Centra za promociju znanosti postao je 1. srpnja ove godine.